

AUDIOTRANSRIPTIE FOCUSINTERVIEW 1 – 7 APR 2024

Onderzoeker [00:00:00] Ik neem alles op en ik zal uw naam anoniem maken. Dus ik ga onderzoeken wat de impact is van mijn experimenten. En het heeft allemaal betrekking op de ervaring en de beleving van het experiment. Geen juiste of foute antwoorden, maar gewoon zo ruim mogelijk antwoorden. Alles wat je denkt of voelt is goed. Mijn vragen zijn niet altijd de goede vragen. Dus als het niet duidelijk is, zeg je het maar. Dan zoeken we samen naar de goede vraag. Wat zijn uw hobby's?

Ba. [00:00:49] Hobby's? Sport. Vrienden. Uitgaan. Is dat een hobby, niet? Piano spelen. En ja, cultuur.

Onderzoeker [00:01:26] Oké, het is nu al wel echt enkele maanden geleden dat je deelnam aan een sessie. Was het experiment waaraan je deelnam nieuw voor jou? Of heb je al eens iets gelijkaardigs meegemaakt?

Ba. [00:01:36] Voor mij was het nieuw.

Onderzoeker [00:01:39] Oké. En hoe bezoek jij normaal gezien een museum en kijk je normaal gezien naar kunst?

Ba. [00:01:46] Als niemand mij een bepaalde invulling geeft, dan is het eigenlijk gewoon kijken. En dan vind ik dat veel moeilijker. Zeker vroeger. Veel moeilijker om dat eens van een andere kant te benaderen. En dat is dat ook wel door wat ik gedaan heb in de programma's die ik gemaakt heb, door mensen te horen spreken over hoe zij naar kunst kijken, biedt u dat iets nieuw aan om ook op een andere manier te kijken en dat is eigenlijk wat dat experiment ook gedaan heeft. Dus voor mij was dat fijn of leerrijk, verrijkend om nog eens een keer via een andere blik te kijken.

Onderzoeker [00:02:29] Dus normaal gezien kijk je naar kunst vanuit uw eigen blik en dat was verschillend.

Ba. [00:02:37] Ja, normaal eigenlijk gewoon van: vind ik iets mooi of niet, ofzo? is eigenlijk de eerste.... het eerste wat gebeurd en zo kijk ik eigenlijk. Misschien vrij oppervlakkig, vroeger.

Onderzoeker [00:02:50] Oké. Wat is jouw eerste reactie, als ik nu vraag van: hoe heb je die namiddag toen beleefd? Uhm, moet ik u daar nog eens mee doornemen of kan je u dat nog wel herinneren? Wat is uw top of mind reactie? Wat is het eerste bij u opkomt als je terugdenkt aan die sessie?

Ba. [00:03:11] Dat ik dat heel rustgevend vond. En uh ja, dat ik heel verwonderd was eigenlijk. Heel enthousiast eigenlijk, ja.

Onderzoeker [00:03:30] Ja en heb je daar op een later moment nog aan gedacht? Is dat blijven hangen? Heb je erover nagedacht? Heb je erover gedroomd of over gepraat met mensen?

Ba. [00:03:43] Het is mij... Dat is heel hard blijven hangen. Ik heb er wel met een aantal... Ik heb er met veel mensen over gepraat. Ik heb aan veel mensen gezegd dat dat eigenlijk een.... Tegen veel mensen gezegd: je zou dat ook eens moeten doen. Ik heb er zelf op mijn eentje ook over nagedacht, maar eigenlijk nog veel ruimer dan hoe dat je naar kunst kijkt, vind ik ook weer.... - ik zit misschien zowat in die mindset of zo, maar - zo verfrissend om iets op een manier aangereikt te krijgen of een doel aangereikt te krijgen om op een andere manier naar iets te kijken. En je kunt dat eigenlijk op heel veel toepassen. En dat vond ik daar ook het fijne aan van die dag. En waarom dat ik ook aan mensen vertel omdat ik vind dat dat veel ruimer... Dat was echt een ervaring en dat stond voor mij zelfs nog los, of dat ging nog verder dan alleen daar naar dat kunstwerk te kijken of voelen of

Onderzoeker [00:04:41] Ah ja, daar kunnen we het straks nog over hebben verder.

Onderzoeker [00:05:06] Heb je daar misschien...? Ja, dat is eigenlijk wat dat je daarnet zei: voor mij gaat het veel verder dan enkel die interactie met dat kunstwerk. Heb je daar dan nog elementen van toegepast? Of van kunnen gebruiken?

Ba. [00:05:26] Euh, ik denk niet... Misschien in de weken daarna misschien wel. Ik denk dat dat een beetje weggeëbd of wat vervaagd is. Niet heel specifiek denk ik, van: ik ga het nu eens zo doen of ik ga mij nu zo positioneren of ik ga nu zo... Maar ik ben bijvoorbeeld vorige week naar de expo van Jef Verheyen gegaan. Ja, en ik merk wel dat ik zonder per se info te lezen, op een andere manier naar dingen kijk of wat langer bij iets blijf staan of eens een keer een andere positie inneem. En dat is niet dat ik dan op dit moment zeg van: ik ga dat eens doen zoals toen met dat experiment. Maar ik zoals ik daarnet zei, dat dat gewoon door dat te doen - en misschien is een keer wat weinig of zo - maar door dat te doen, wordt dat gewoon deel van je toolbox of zo, denk ik. Zonder dat echt bij wijze van spreken als handleiding mee te nemen. Maar dat zit gewoon in je systeem, van alles wat je nieuw hebt geleerd.

Onderzoeker [00:06:29] Dus het element dat je er nog van toepast is een keer van positie veranderen en eens vanuit een andere hoek kijken of zo.

Ba. [00:06:37] Ja, dat doe ik wel soms ja.

Onderzoeker [00:06:39] Ja. Heb je nog iets over die werken opgezocht? Of ben je nog een keer naar het museum gegaan vanuit de nieuwsgierigheid dat je het nog eens zou willen beleven?

Ba. [00:06:51] Nee. Ik heb wel daarna als ik nog... Ja, als ik een 3D werk zag dan, want dat we hebben dat bij sculpturen gedaan. Ik heb wel regelmatig nog, als ik dingen zag, gedacht van: ah, zou dat hier goed voor zijn of niet? En ik was dan vorige week in het KMSKA en we hebben daar eens rondgelopen om werken te zoeken en daar was ik ook wel terug met die mindset van: Ah zou dit er een voor zijn of zou dat er een voor zijn. En ik stond voor die blauwe schaal en ik vroeg het me af van: ah, zou ze het nu hier gedaan hebben of niet?

Ba. [00:07:39] Je hebt nu.

Onderzoeker [00:07:43] Oké, dan komen we nu bij de sleutelvragen. Wat heeft die sessie voor jou gebracht, bij jou gedaan? Wat heeft u zo het meest bewogen?

Ba. [00:08:03] Twee dingen. Eerst en vooral dat je zelf werd uitgedaagd om een positie of dat je werd uitgedaagd om na te denken over hoe of waar sta ik en hoe kijk ik naar dat beeld? Ten eerste al dat. Dat die vraag aan u gesteld wordt, dus dat je daarover moet nadenken. En dat je dan bewust bent. En dat er dan sowieso iets bij u loskomt dat je niet kunt. Allee, er komt sowieso iets. Je kunt dat

niet niét doen. De vraag stellen is je eigenlijk in beweging zetten, denk ik. En een tweede ding, iets dat ik super fascinerend vond. Hoe dat andere mensen.... Instinctief doe je iets en andere mensen doen instinctief iets anders. En je begint eigenlijk als een groep mensen. En dan ineens wordt er een vraag gesteld of iets start en iedereen doet z'n eigen ding en dat vind ik ook nog fascinerend. Misschien is dat geen antwoord hierop, maar dat vond ik zo fascinerend, ook weer om open te trekken, hoe dat je door zo'n test te doen, hoe dat je eigenlijk veel verdraagzamer of hoe dat je... Weet je, vaak wordt duidelijk dat mensen andere stellingen innemen of of op een andere manier denken, soms tegengesteld of... er zijn heel veel verschillende tinten in een soort discussie ofzo over een gevoelig thema of over alles, over politiek, of nu ook weer polarisering of over allerlei dingen, die Me too, enzovoorts. En het fijne vond ik dat je hierin eigenlijk een verbindend en een mooi thema, als kunst. En er is geen stelling, er is niks te winnen of zo. Er is niet... Je moet nergens gaan staan om een standpunt te verdedigen of zo, maar het wordt wel duidelijk dat iedereen de dingen op een andere manier benadert. En dat kan zoveel... Ja, ik denk dat dat wel zachtheid kan brengen ofzo. Van: hé, dat is ook een manier en dat is even goed ofzo, maar wel anders.

Onderzoeker [00:10:10] Bracht dat dan bij u zachtheid?

Ba. [00:10:12] Ja toch wel. En niet alleen zachtheid, maar ook wel openheid of verbazing, of input van: oh ja, zo kan het ook. En zo heb ik het vaak aan mensen ook verteld. Als je daarnet vroeg: heb je het er nog met andere mensen over gehad? Dat ik dat ook interessant vond om zo bijvoorbeeld als groep, zelfs als vriendengroep - dat weet ik nog, dat ik dat toen direct erna zei - als vriendengroep. Omdat je vaak vasthangt in vaste gespreksonderwerpen of zo. Hoe gaat het met je? En je weet wat dat de issues zijn bij de ene en bij de andere. Of er gebeurt iets of er is een verbouwing of er is een overlijden. En dit zou u eigenlijk op een heel verrassende manier met een groep die je kent kunnen samenbrengen en eigenlijk iets nieuws... Ik zou iets kunnen leren over een vriend of een vriendin dat ik nog helemaal niet wist, ondanks het feit dat ik die misschien al twintig jaar ken ofzo. Ja, dat vond ik er zo fascinerend aan.

Onderzoeker [00:11:12] Ja. Ik mag je niet parafraseren, want dan leg ik u woorden in de mond.

Ba. [00:11:15] Ik zal een voorbeeld geven. Er was op een bepaald moment... Hoe dat ik afstand nam van die naakte vrouw die daar precies triest was. Het was een vrouw van de zee of zo? Of ik weet de titel niet meer juist...

Onderzoeker [00:11:32] Middellandse Zee.

Ba. [00:11:35] En ik ging eigenlijk op een bepaalde manier staan. Ik had zo het idee vanuit een respect voor die vrouw om wat afstand te houden. Ook zelfs op een manier dat dat been opgetrokken was, dat dat eigenlijk voor mij de blik op die borst eigenlijk... Dat die borst verborgen was achter dat been, uit een vorm van respect of zo en en dat andere mensen dan een positie innamen, heel veel dichterbij, vanuit troost. Dat dat het eerste gevoel was dat opkwam. En dat vond ik zo veelzeggend over iemand als persoon ofzo daarom dat ik dat ook zo interessant vond om dat als een soort opstellingswerk te benaderen.

Onderzoeker [00:12:18] Zei dat dan ook iets over u als persoon?

Ba. [00:12:20] Ja, waarschijnlijk wel hè?

Onderzoeker [00:12:22] Heb je daar iets uit kunnen distilleren dat voor u persoonlijk van betekenis was?

Ba. [00:12:33] Ja, ik vond... Op een bepaald moment was er iemand in de groep die zei van: ik voel het niet ofzo, of ik kan het niet of ik zie het niet. En ik vond dat wel tof als ik ertoe aangezet werd om dat te doen dat ik wel direct voelde dat dat mij wel lukte ofzo. Of dat mij dat lukte om op een andere manier te kijken. Herhaal je vraag nog eens.

Onderzoeker [00:13:06] Ja, dus je zegt van: ik heb die positie gekozen. Iemand anders ging dichterbij dat beeld vanuit de intentie om dat beeld te troosten. Dus dat zei iets over die persoon. Maar jij nam een andere positie in, zei dat dat iets over u als persoon? En heb je daar iets uit kunnen distilleren dat voor u persoonlijk dan van betekenis was?

Ba. [00:13:28] Ja, ja, ik denk dat wel ja. Ik ben gewoon iemand die makkelijker op een afstand blijft. Ja, ik ben niet iemand die snel dichtbij komt bij iemand. Vooral denk ik, uit schrik ik van als het ongepast is of zo. Ik wil daar niemand mee schofferen. Of wat denken die dan wel van mij? Vanuit dat idee. Dat leert mij dat wel, denk ik. Niet dat ik het dan per se op een andere manier zou aanpakken. Maar ja, natuurlijk zegt dat iets over uzelf.

Onderzoeker [00:14:12] Je krijgt dus niet alleen een perspectief op dat beeld dat anders is en het idee van: Ah, anderen hebben ook een ander perspectief op dat beeld, maar eigenlijk zit er dan ook iets in van: Ik krijg ook een perspectief op andere persoonlijkheden?

Ba. [00:14:27] Ja, en op uw eigen persoonlijkheid. Maar ik denk wel euh, ja, want je vraagt het mij nu. En ik denk dat ik het mij ergens onderweg ook wel heb afgevraagd of dat wel.. Maar ik denk wel dat dat wel interessant is om dat achteraf of zo, om mensen ertoe aan te zetten ook weer om daar eens naar te kijken. Ik weet niet of dat dat bij iedereen... Het vergt zo wel wat denkwerk of zo, omdat te... Ik denk dat het gemakkelijker is om te zien: ah, iemand anders neemt die positie in, dat zegt iets over die persoon, dan dat je naar jezelf kijkt of zo. Maar dat zal absoluut zo zijn, ja.

Onderzoeker [00:15:10] Uhm, oké. Dus even recapituleren. Ik krijg een ander perspectief op het beeld. Ik krijg ook een ander perspectief op de persoonlijkheden van anderen en ook op dat van mezelf. Ik ben ook op zoek naar wat dat er nu toe te schrijven is aan mijn experiment of dat er nog andere gebeurtenissen geweest zijn in uw leven dat dat hebben kunnen beïnvloeden.

Ba. [00:15:47] Ja, er zijn zeker andere gebeurtenissen in mijn leven die dat kunnen beïnvloeden. Als het dan op vlak van kijken naar kunst aankomt, dan is er voor mij... heb ik heel veel geleerd van de Canvansconnectie te maken en andere mensen te horen praten over kunst. Terwijl ik vroeger zoiets had van: ik zal het wel zien ofzo of ik zal het wel lezen. Maar iemand bevlogen over iets horen praten, inspireert toch wel. Het doet u op een andere manier kijken. Ik ben overlaats ook nog naar een toneel geweest. Daar ook, ik denk dat ik daar uhm meer en meer voor opensta om zo dat te laten binnenkomen. Zoals ik zei, dat is een opeenstapeling van alle dingen dat je ooit hebt aangereikt gekregen of zo. En en dit is er één van. Zeker, ja. Ik heb nooit... Hetgeen wat ik daarvoor heb gehad heeft mij doen kijken op een andere manier. Op een bepaalde manier doen kijken of op verschillende manieren doen kijken naar het werk zelf. Ofwel een schilderij of een beeldhouwwerk. Of een toneelstuk of muziek of ik weet niet wat, maar er heeft nog niet vaak... - behalve de inhoud van een boek of een toneelstuk - maar er heeft nog niet vaak iets van beeldende kunst, iets teruggekaats naar mezelf ofzo. En dat heb ik hier wel. En anders is het zo vaak letterlijk met woorden hé. Overlaats ging ik naar Tutti Fratelli en dat gaat dan over de aarde en de dingen en hoe we het kapotmaken. Ja, en zo een tekst komt natuurlijk heel letterlijk of doet je nadenken. Maar op zo'n manier dat dit dat gedaan heeft, heb ik nog niet meegemaakt.

Onderzoeker [00:17:42] Ik zou je die manier nog iets kunnen beschrijven? Hoe dat die manier dan anders is dan bijvoorbeeld een toneelstuk waarvan een tekst binnenkomt. Gaat het dan over een diepere laag of zo in uzelf of...iets dat je voelt of...

Ba. [00:18:06] Ik vind, met een tekst, geschreven of gesproken - natuurlijk met een gedicht is dat ook weer anders ofzo - wordt er u letterlijk iets, euhm.... Er is een werk. En dat werk speelt op u in, letterlijk met woorden eigenlijk. En hetgeen wat hier gebeurt is dat er een vraag gesteld wordt: neem een positie in. Dat zegt niks over de inhoud van dat werk. En dat gaat helemaal niet over dat werk zelf. Dat is een vraag dat op alles kan. Dat staat er helemaal los van. Dus die vraag staat er helemaal los van. Maar dat is ook een heel open vraag. En ja, dus neem een positie in. Ja oké en de rest komt vanzelf hè? Het komt helemaal uit jezelf naar boven. Het wordt op geen enkele manier gestuurd. Of je hebt geen inhoud die je stuurt. Het is eigenlijk gewoon een heel banale vraag en de rest komt vanzelf. En dat is wel boeiend. Dat het helemaal van uzelf komt. Je kunt dat niet tegenhouden of zo. Als iemand u vraagt: wat vind jij over het klimaat? Of wat vind jij over ...? Dan zit je in een richting, dan moet je over klimaat nadenken. Maar als iemand zegt, neem een positie in, dan zegt niemand wat voel je, gaat dat over de natuur? Of gaat dat over respect voor dat beeld?

Onderzoeker [00:19:22] Ik denk dat ik het snap. Wat werkte er wel voor u tijdens de sessie en wat werkte er totaal niet?

Ba. [00:19:38] Uhm, er is niks dat niet werkte. Het enige... We hebben een tweede beeld gedaan. Dat was dan proberen rond een abstract beeld. En dan was de oefening anders hé. Dan moest er één iemand mensen associëren met een bepaald aspect van het werk, zijnde vorm of kleur, of.... ik weet niet wat er nog allemaal bij was. En dan dacht ik van: oef, en dan zag ik het zo niet. Maar als we het dan deden, dan kwam het wel. Maar er is eigenlijk niets dat ik niet interessant vond of dat voor mij niet werkte.

Onderzoeker [00:20:21] Wat kwam er toen?

Ba. [00:20:23] Ja, weer dat je dacht in het begin: huh? Moeten we nu over de kleur of de vorm? Dat ik dat eigenlijk rationeel niet kon bedenken of zo, wat dat er dan gevoelsmatig ging gebeuren. Maar dat gebeurde dan wel.

Onderzoeker [00:20:39] Wil je er straks iets over vertellen in een volgende vraag? Straks gaan we het er nog eventjes concreet over hebben. Even onthouden Uhm. Wat was voor jou een heel belangrijk moment tijdens de sessie?

Ba. [00:21:05] Ik denk het moment dat we gevraagd werden om voor de eerste keer een positie in te nemen en dat ik zag dat iedereen ergens anders ging staan en niet zo maar een halve meter uit elkaar, maar wel echt een andere positie. Dat ik zoiets had van: wow. Ja, eigenlijk vanaf het begin. Nadat de uitleg werd gedaan. Dus vanaf dat het echt begon. Van het begin eigenlijk. En dan daarna ook nog als er dan over werd gevraagd. Ja, ja. En dan als Ruth dan aan één iemand die vraag stelde en ik was niet als eerste aan de beurt. Ja, soit, met elke stap, elke stap die gezet werd. Zowel de vraag 'positie innemen', als dat dan doen, als dat zien, als dan horen wat er dan in groep werd gevraagd aan iedereen van: waarom sta je hier... Elke stap... De eerste moment was echt heel tof, maar elke stap iets bracht waardoor je denkt: wow! Ah ja, wow. Ik kan me voorstellen dat dat misschien een volgende keer dat je dat verwacht, dat dan ook weer dat nieuwe er wat af is of zo?

Onderzoeker [00:22:24] We hebben het al helemaal aangepast ondertussen.

Ba. [00:22:27] Dan moet ik nog eens komen meedoen. [0.8s]

Onderzoeker [00:22:32] Heb je tijdens de opstelling ook een connectie met dat werk gevoeld? Toen dat bezig was, die opstelling. Heb je daar toen een connectie mee gevoeld met dat werk heb je daar... Terwijl wij die opstelling deden, bleef jij daar naar kijken? Bleef je daarmee in contact?

Ba. [00:23:01] Ja.

Onderzoeker [00:23:10] Eigenlijk is dat een vraag die meer in het KMSKA past.

Ba. [00:23:16] Ja, tuurlijk. Ik stond op een plek... Ik vond dat heel fascinerend. Ik stond op een plek waarop dat werk er werkelijk helemaal anders uitzag als voor de persoon die aan de andere kant van dat werk stond. Er stonden heel veel mensen. Ik stond achter dat werk er stonden heel veel mensen aan de voorkant van dat werk. En dat werk was een soort omhelzing ofzo, maar die was onderbroken aan de voorkant en van waar ik stond, was dat vast, was dat rond. Dus ik keek naar dat werk en doordat mensen dat op een andere manier zagen, maakte die connectie bij mij met dat werk. Of deed mij er nog harder dan kijken van: ja maar, wat jullie zeggen klopt helemaal niet, klopt, helemaal niet voor mij. Dus ja, op die manier, uh, connectie.

Onderzoeker [00:24:05] Ja ja, bleef je wel in contact. Ja. Uhm heb je bepaalde drempels ervaren? En als dat zo is, wat heeft u geholpen om dat te overwinnen? Of iets rond drempels?

Ba. [00:24:26] Ik heb geen drempels ervaren.

Onderzoeker [00:24:26] Geen?

Ba. [00:24:27] Nee, ik voelde mij heel ...uh. Maar dat is misschien omdat ik daar was met mijn lief en dat ik mij uh... Dat voelde zo heel uh ja, goed. Dat was geen probleem.

Onderzoeker [00:24:38] Ja. Uhm. Kan jij eens drie elementen geven die jij meer ontdekt hebt in het laatste werk via de opstelling?

Ba. [00:25:05] Hoe dat een abstract werk, wat u op het eerste zicht... Je zou de titel lezen of zo, of je zou er wat achtergrond over lezen. Ja, gewoon hoe dat je veel intenser naar iets kijkt ofzo. En ik had dat wel met het tweede werk... Met het eerste werk vond ik het heel fascinerend dus hoe dat mensen anders in het leven staan en gevoelsmatig of zo uh, de ene focust op afstand en respect, de andere focust op dichtbij komen en verbinding of ...uhm. In dat tweede werk is bij mij heel hard duidelijk geworden dat je door ... Je kijkt naar hetzelfde, maar door op een andere positie te staan zie je iets anders. En hetgeen dat ik dan zei: vooral als het gaat over verdraagzaamheid of mensen die op een andere manier naar de dingen kijken. We kijken ook niet allemaal vanuit dezelfde positie. En dat gaat niet alleen over een werk, maar dat gaat over heel veel dingen in wat je tegenkomt in je leven. Je ziet hetzelfde, maar je ziet ook alles vanuit een andere insteek of vanuit een andere achtergrond. Dus hoe dat je ... Als ik aan de voorkant van dat werk gestaan had, had ik ook anders gekeken dan aan de achterkant. Dat is nu toevallig omdat ik mij daar gepositioneerd heb, dat ik dat anders zag,

maar het een is niet meer waar dan het ander. Het is gewoon anders, en je bent naar hetzelfde aan het kijken. Dus vooral dat van: misschien ja, hoe moeilijk dat dat soms ook is, respect te hebben voor hoe dat iemand anders iets ziet. Dat dat niet ...ja.

Onderzoeker [00:26:54] Dat er niet maar één waarheid is of zo.

Ba. [00:26:56] Ja.

Onderzoeker [00:26:58] Oké. Heb je daar opstellingenwerk voor nodig?

Ba. [00:27:05] Ik vond dat wel. Ik had dat niet alleen... Dat had mij niet alleen gelukt. Ja, zeker niet omdat je dan alleen bent. Dat heb je ook misschien met twee of drie, of met u wel, omdat je dat ook gedaan hebt ofzo? Maar ik kan me ook voorstellen dat dat voor mensen wel helpt om een beetje aan de hand genomen te worden of een beetje gepusht te worden om uitgenodigd te worden. Dus ik had dat er wel voor nodig. Ja, ik vond dat interessant. Er waren ook aspecten waar ik zelf niet zou opkomen.

Onderzoeker [00:27:43] Het bekijken van die aspecten en kiezen welke dat we daar zouden uitnemen om die te laten representeren rond het beeld, daar zou je zelf niet zijn opgekomen?

Ba. [00:27:49] Nee, jij vertegenwoordigt vorm, jij vertegenwoordigt kleur, jij vertegenwoordigt het idee van de kunstenaar.... Het is hetgeen ik zei in het begin van: huh? Dus dat heeft er zeker bij geholpen.

Onderzoeker [00:28:00] Ja, oké. Zijn er nog elementen die je ontdekt hebt in dat laatste werk?

Ba. [00:28:11] Nee, ik denk dat ik eigenlijk alles gezegd heb, dat ik wou zeggen.

Onderzoeker [00:28:14] Ja oké. Uhm. Om het eens te hebben over lichamelijk gewaarzijn... Dat is zo één van de thema's die ik uit mijn onderzoek haal. Wat heb je in uw lichaam gevoeld dat u informatie gaf over het kunstwerk? Kun je daar een voorbeeld van geven als dat zo is, uiteraard?

Ba. [00:28:39] Bij het tweede werk, zoals ik zei, stond ik op een positie waarop dat voor mij leek, dat dat werk helemaal aaneengesloten was. En ik hoorde die andere mensen zeggen dat dat open was. Dat is dan echt gewoon puur heel lichamelijk, niet van gevoel ofzo, maar ik weet dat ik toen een drang had om dat te bekijken, maar dat ik dat ook wel heel tof vond om te blijven staan en te zeggen: Ja, nee, hier is het zo, het voelt heel raar om u te horen. Dus dat was zo'n fysieke ervaring van: ga ik me nu wat verzetten of niet? Gevoelsmatig heb ik met dat eerste werk... Dat was wel tof, maar het gaat misschien meer over gevoelens ofzo dan echt over het lichaam. ik weet het niet. Ik moet het niet invullen. Ik zal gewoon zeggen wat dat gedaan heeft. Dat eerste, de eerste keer moest je een positie innemen, met 'de Middellandse Zee' en een tweede keer moesten we iets anders doen. Ik weet al niet meer wat dat toen net de vraag was. Maar ik heb toen geprobeerd om letterlijk die pose van dat beeld over te nemen. En ik was dan niet de eerste aan wie iets gevraagd werd, en ik kwam tot de constatacie van: ffieuw, zo kan ik geen 10 minuten of geen 5 minuten blijven zitten. Dus dat was wel een heel lichamelijke ervaring op dat vlak.

Onderzoeker [00:30:01] Op welke manier gaf dat je informatie over dat kunstwerk?

Ba. [00:30:09] Ik heb mij toen afgevraagd: zou die vrouw zo geposeerd hebben? Ik ben toen ook wel tot de constatacie gekomen dat dat gewoon natuurlijk mijn lichaam is. Ik denk dat die haar linkerknie omhoog was. Maar als ik dat met mijn rechter deed, voelde dat comfortabeler voor mij. Dus dat zegt iets over mijn spieren vanachter in mijn bil ofzo. Misschien is die linksvoetig.

Onderzoeker [00:30:34] Of uw geslacht. (lacht)

Ba. [00:30:36] Dat zou ook wel kunnen. Maar euh, wacht, dat was de vraag? Wat zegt dat over mijn....

Onderzoeker [00:30:41] Of dat dat u informatie gaat over dat kunstwerk?

Ba. [00:30:45] Ja, wat ik nog aan het denken was. Dat was toen.... Dat kunstwerk ziet er heel sereen uit ofzo hè. Dus dat had zo'n soort tristesse ook. Een verstilling ofzo. Maar als ik mij in die pose zette, voelde dat helemaal niet rustig of verstild, dus dat was zo wel. Dat vond ik wel fascinerend. Van: dat beeld straalt iets uit, maar als je dat zelf doet, in die positie, dan voel je dat helemaal niet.

Onderzoeker [00:31:16] Mijn vraag is in welke mate heb je die methode van opstellingenwerk als een meerwaarde ervaren? Dat heb je een beetje daarnet al verteld, toen ik vroeg: heb je daar de opstelling voor nodig? Is daar nog iets dat je daaraan wil toevoegen?

Ba. [00:31:30] Ja, ik heb het vaak gezegd. Ik denk dat dat echt, echt iets helemaal anders brengt. Het is niet dat ik zo ervaringsdeskundige ben in verband met gegidste rondleidingen ofzo. Ik doe dat eigenlijk nooit, maar als ik dat eens een keer zo volg in een museum of als ik zo eens iemand hoor praten, vind ik dat dat eigenlijk altijd heel uh. Ja, dat lijkt mij altijd in een heel vast stramen ofzo. En dit vond ik echt een heel andere manier van... Ik vond dat echt heel tof. Ja, om iets uit de kunstwereld te halen en dat te implementeren. Ik vond dat echt vernieuwend, maar ik weet natuurlijk niet... Misschien gewoon omdat het een eerste keer was voor mij. Misschien dat er veel andere manieren zijn... Soit, ik heb dat toch zo ervaren.

Onderzoeker [00:32:17] Ja. En hoe heb je de setting ervaren waar dat wij die sessie hielden? Uhm, het park met de andere bezoekers die daar rondlopen? Hoe heb je dat ervaren?

Ba. [00:32:37] Ik denk dat we heel veel geluk hadden met de condities. Het was mooi weer, de zon scheen. Dus op dat vlak was het fantastisch. Ik heb, uh ja, ik denk als je erover praat en ons uitgenodigd had, of mij uitgenodigd had, dat ik me wel afvroeg van: oh, zou dat mensen die niet ... Niet per se over mezelf, want ik voelde mij daar wel rustig bij, maar dat ik me afvroeg: oh, gaat dat voor mensen geen te hoge drempel zijn of zo? Of niet te kwetsbaar? Want je stelt toch zo op uh in het zicht van anderen? Uh ja, ik heb in ieder geval ervaren dat dat helemaal geen probleem was. Dat ik weet zelfs, als je mij die vraag nu stelt, dat ik op een bepaald moment wel eens gekeken heb naar een koppeltje dat daar lag en dacht van: hoe zalig is dat niet? Maar voor de rest heb ik mij niks aangetrokken van.. Ik zat zowat in een bubbel van... Ik heb op geen enkel moment rond mij gekeken van 'oei'.

Onderzoeker [00:33:38] Ja oké. Hoe heb je de tijd ervaren die we besteed hebben aan die sessie?

Ba. [00:33:48] Uh oké. Ik vond twee weken zeker voldoende toen. Tenzij er natuurlijk nog iets had boven gekomen dat mij ook weer op één of andere manier heel hard verrast had, dat dat weer nieuwe energie gaf ofzo. Ik vond het tweede misschien op een bepaald moment dat ik het zo wel wat gehad, denk ik. Ik vind het vooral interessant dat je genoeg aan bod komt zelf ook. Het is heel tof om naar anderen te luisteren, maar ik vind het wel heel belangrijk dat je vaak terug betrokken wordt, actief betrokken wordt, omdat als we met zes mensen zijn... 10 minuten alleen maar staan luisteren is misschien al lang ofzo. Dan voel je je al weg... Je mag de tijd niet krijgen om u te doen... Of een gevoel dat je hebt moet ook wel kunnen uitgesproken of moet kunnen beleefd worden zonder dat dat weer wegebt voordat je aan de beurt bent. En toen vond ik die nabespreking heel tof en dat had misschien wel langer kunnen zijn. Ik vond het heel tof om nog door te vragen op wat mensen beleefd hebben of uitspraken. Want op het moment van de opstelling zelf, zowel bij het eerste als bij het andere, is het ook niet het moment om dan die oefening te onderbreken om elkaar nog vragen te stellen. Dat vind ik juist fascinerend, zoals ik in het begin ook zeg van: ah, stel dat je dat met mensen doet, die je eigenlijk denkt goed te kennen, en een nieuw aspect ontdekt... Die nabespreking dat moet daar niet per se geleid worden in een formeel kader, maar als je ergens een aanzet krijgt ofzo, is dat wel tof, denk ik, om daar nog wat meer over te praten.

Onderzoeker [00:35:28] Ja, ja. Die kunstwerken, hebben die nog betekenis voor u nadien?

Ba. [00:35:55] Nee, niet letterlijk, denk ik. Die moment koester ik wel, maar dat één of dat bepaald werk niet zo zeer.

Onderzoeker [00:36:07] Nee, oké. Welke emoties heb je ervaren tijdens de sessie? Kan je daar voorbeelden van geven?

Ba. [00:36:25] Rust. Is dat een emotie? Verwondering. Verbazing. Verdriet. Ergernis: ik vond dat heel raar. Ik snapte dat wel, maar ik vond dat heel raar dat er iemand was, die zei: Nee, dat kan ik niet. Dat voelde zo echt als een heel uh... Dat voelde zo als een verdedigingsmechanisme ofzo. Ergernis is nu misschien een zwaar woord, maar ik had wel zoiets van allee, komaan: stel je nu toch gewoon eens even open. Doe dat eens even... Je bent gewoon aan het liegen tegen jezelf. Dat kan niet dat er niets gebeurt! Dat kan niet als iemand u vraagt van: hier is een beeld gaan eens ergens tegenover dat beeld staan, dat kan niet dat er niets gebeurt. Allee, ik vind dat moeilijk te geloven. Dus ik had zoiets van: kom, kom. Ja, liefde ook. Dat had niets met het beeld te maken. Dat is omdat ik het fijn vond om u te zien plezier maken.

Onderzoeker [00:37:57] Misschien heb je het al beantwoord, maar ik wil toch het nog, denk ik, even aanhalen. Welke informatie haalde je uit de interactie met dat kunstwerk? Want we hebben het gehad over die perspectieven.

Ba. [00:38:14] Ja, ik vroeg me af... Ik weet niet of ik dat daarnet gezegd heb... Ik nam een positie in tegenover die vrouw. Een respectvolle positie in mijn ogen, niet voyeuristisch. Het is en bleef een naakte vrouw. En iemand anders ging daar heel dichtbij staan, zowel langs voor als langs achter en dat was heel open. Ja en dat zei mij wel iets over vanwaar komt dat respect of vanwaar komt die afstand? Ik kan me daar wel iets bij voorstellen. Ik weet niet of ik dat hier moet uitleggen, maar dat weet jij ook hé.

Onderzoeker [00:39:06] Uhm. Rond de groepsdynamiek. Kende je misschien al mensen in de groep? En hoe veilig of hoe goed voelde hun in de groep? Hebt u belemmerd gevoeld? Open?

Ba. [00:39:24] Ik kende mensen uit de groep, maar eigenlijk maakte dat voor mij niet uit of dat ik mensen kende of niet. Ik merkte wel... Op een bepaald moment - dat vond ik wel speciaal - dat er een aantal mensen in de groep elkaar beter kenden. En dat daar zo precies - dat was zo'n gevoel dat ik even had van: ah ja, dat is dat patroon of dat is hoe het is tussen die mensen ofzo. En nu benieuwd of dat het individu daaruit tevoorschijn komt. Die hebben misschien vaak over dingen gepraat, dat ging op een bepaald moment over iets, over mannen of zo. Die hebben op een bepaalde manier over dingen gepraat en nu ben ik eens benieuwd of het individu kan loskomen van de groep. Maar ik denk eigenlijk... Ik geloof wel als je het doet met mensen die je heel goed kent. Het is een beetje gelijk opstellingswerk, misschien in therapeutische zin of zo. Ja, ik geloof wel dat het niet voor iedereen even gemakkelijk is, omdat ik denk dat je meer... - voor mezelf toch - ik weet het eigenlijk niet. Misschien dat je meer bezig bent met wat zeg ik hier of wat doe ik hier ofzo? Je stelt u wel open op ofzo. En ik kan me voorstellen dat dat voor... Ik heb het toen ook gezegd, denk ik. We hebben toen achteraf aan de tafel ook gezegd van: voor scholen.... En ik weet dat ik toen zoiets had van: oei, de middelbare school, ik kan geloven dat dat heel kwetsbaar ook kan zijn. En als je je niet veilig voelt om te kunnen zeggen wat je voelt, dan denk ik ook niet dat veel nut heeft ofzo om het te doen.

Onderzoeker [00:41:11] Maar jij voelde u wel veilig dan in die groep?

Ba. [00:41:16] Ik voelde mij veilig, ja.

Onderzoeker [00:41:17] Uhm, wat droeg erbij aan die veiligheid?

Ba. [00:41:23] Dat ik mij gewoon rustig en comfortabel voelde in het algemeen. Dat er weinig externe factoren waren die dat zouden kunnen verstoren. En dan bedoel ik alles; ook het weer, dat er geluisterd werd naar elkaar, dat er zo geen weerstand was. Buiten hetgeen wat ik zei, even van die ene persoon, maar dat was nu ook niet bedreigend. Maar ik kan me voorstellen, ja soit. Ja, ik denk dat dat wel een groep was dat er voor openstond op voorhand. Die zei van: ah ja, we willen dat graag meedoen.

Onderzoeker [00:42:08] Oké, Dus we hebben een aantal thema's aan bod laten komen. Wat vind jij het belangrijkste thema?

Ba. [00:42:32] Ik denk anders kijken. Anders kijken gewoon. Zowel naar jezelf als naar het werk als naar iemand anders. Ja, op die drie aspecten. En voelen. Als ik met de kinderen in het museum was, dinsdag, met zo'n werk. En dan zo die monochromen ofzo. En dan denk je snel aan Rothko ook. Ja, uitgenodigd worden om iets te voelen bij een werk. En als je zelf voor een werk gaat staan... Ik heb dat nu dinsdag geprobeerd. Wat voel ik hier nu bij? Dat is toch helemaal anders dan dat iemand anders u die vraag stelt. En zelfs niet de vraag: wat voel je hierbij? Want dat is hetgeen dat ik daarnet zei. Wat een tekst doet ofzo. Als je vraagt: Wat voel je hier nu bij? Dat is een heel rechtstreekse vraag. Maar als je vraagt: positioneer je eens ergens? Dat is helemaal niet bedreigend van: oei, oei, mijn gevoelens... ik moet over mijn gevoelens babbelen. Maar je positioneert je en dan de vraag van: ja, waarom hier? Zelfs dan ook niet welk gevoel komt er bij op? Waarom hier: een heel open vraag? En dan komt er sowieso iets. En of dat dan is van: Oh, ik vind de compositie langs deze kant mooi. Dat gaat dan over de vorm van het werk. Maar misschien heeft dat niet zoveel met gevoelens te maken, maar gewoon met schoonheid of ik weet niet wat. Maar dat is zo ja, via een omweg of zo. Allee ja, je wordt niet... Er wordt niet gepord of zo, van: zeg nu eens, wat voel je nu?

Onderzoeker [00:44:04] Voel iets! (lacht) Ja, dat is wel een heel belangrijke vaststelling. Zo had ik er nog niet naar gekeken. Uh ja, je zei daarnet van: ja, dan zal ik nog eens moeten deelnemen. Zou je echt nog eens deelnemen?

Ba. [00:44:22] Ja,.

Onderzoeker [00:44:23] En waarom zou je dat dan doen?

Ba. [00:44:27] Omdat ik het fascinerend vond. En ik denk als ik zou deelnemen, mijn eerste motivatie zou niet zijn van: oh, nu ben ik eens benieuwd hoe dat de andere zich positioneert of welk gevoel dat dat bij iemand anders oproept. Maar ik vind het wel waardevol om uitgenodigd te worden om naar een werk te kijken. Niet per se anders, maar gewoon te kijken. Ik merk ook, als ik dan weer in het museum was vorige week. Ja, die werken van Verheyen waren allemaal nieuw. Die had ik nog niet gezien, maar we waren ook naar de Salon gegaan enzo en ik ben met kinderen voor Cleopatra gaan zitten en ik heb als een volleerde gids gepraat over wat er zich daar afspeelde op dat schilderij. Dat is ook weer omdat dat mij is aangereikt geweest. Ik vond dat wel fascinerend.

Onderzoeker [00:46:15] Is er iets dat nog niet aan bod is gekomen en dat je toch nog kwijt wil?

Ba. [00:46:24] Nee, ik ben gewoon benieuwd. Ik heb één keer meegedaan en ik was eigenlijk wel benieuwd ook hoe dat het u vergaan was? Of hoe de sessie in het KMSKA geweest is? Of dat zou werken met een werk dat tegen de muur hangt?